

فهرست مطالب

مقدمه	۱۵
فصل نخست: فرهنگ، جرم‌انگاری و جرم‌زدایی	۲۵
مبحث اول: فرهنگ	۲۷
گفتار اول: مفهوم فرهنگ	۲۷
الف- مفهوم موسع فرهنگ	۲۸
۱- تعریف وصف‌گرایانه	۲۸
۲- تعریف تاریخی	۲۹
۳- تعریف هنجاری	۲۹
۴- تعریف روانشناسانه	۲۹
۵- تعریف ساختاری	۲۹
۶- تعریف تکوینی	۳۰
ب- مفهوم مضیق فرهنگ	۳۱
ج- تعریف عملیاتی از فرهنگ	۳۲
گفتار دوم: رابطه دولت و فرهنگ	۳۳
گفتار سوم: مراحل سیاست‌گذاری فرهنگی در ایران بعد از انقلاب	۳۵
الف- مرحله فقدان سیاست منظم	۳۵
ب- مرحله اولیه سیاست‌گذاری	۳۵
ج- مرحله گسترش ابزارها و کالاهای فرهنگی	۳۵
د- مرحله اصلاح فرهنگ عمومی	۳۶
مبحث دوم: جرم‌انگاری	۳۷
مبحث سوم: جرم‌زدایی	۳۹
گفتار اول: جرم‌زدایی عملی	۳۹
گفتار دوم: جرم‌زدایی قانونی	۴۰

فصل دوم: عناوین مجرمانه در حوزه فرهنگ با توجه به قوانین و مقررات

کیفری ایران	۴۳
مبحث اول: قوانین و مقررات کیفری راجع به عرصه فرهنگ	۴۶
الف- آیین‌نامه امور خلافی مصوب ۱۳۲۴/۵/۲۲	۴۶

۶ □ جرم انگاری در حوزه فرهنگ

- ب- قانون مطبوعات مصوب ۱۳۶۴/۱۲/۲۲ و اصلاحی ۱۳۷۹/۱/۳۰ ۴۷
- ج- قانون نحوه رسیدگی به تخلفات و مجازات فروشندگان لباس‌هایی که استفاده از آنها در ملاء عام خلاف شرع است و یا عفت عمومی را جریحه‌دار می‌کند مصوب ۱۳۶۵/۱۲/۲۸ ۴۸
- د- قانون نحوه مجازات اشخاصی که در امور سمعی و بصری فعالیت‌های غیرمجاز می‌نمایند مصوب ۱۳۷۲/۱۱/۲۴ ۴۸
- ه- قانون ممنوعیت بکارگیری تجهیزات دریافت از ماهواره مصوب ۱۳۷۳/۱۱/۲۳ ۴۸
- ز- قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۷۰/۵/۸ و ۱۳۷۵/۳/۲ ۴۹
- مبحث دوم: عناوین مجرمانه راجع به حوزه فرهنگ ۵۰

فصل سوم: بررسی دیدگاه‌های مختلف راجع به جرم‌انگاری در حوزه فرهنگ با

- تأکید بر نظریات نمایندگان مجلس (تحلیل محتوای نظریات از منظر سیاست جنایی) ۶۱
- مبحث اول: جرم‌انگاری در مورد نحوه پوشش افراد؛ موافقان و مخالفان ۶۴
- گفتار اول: موافقان ۶۴
- الف- رویکرد کیفری ۶۵
- این رویکرد به دنبال این است که مقابله کیفری مهمترین ابزار برای جلوگیری از بروز رفتارهای نامطلوب در این حوزه است و باید با ابزارهای کیفری در صدد هنجارسازی برآمد. ۶۵
- ب- رویکرد سیاسی و امنیتی ۶۹
- ج- نظر دولت ۷۲
- گفتار دوم: دیدگاه مخالفان ۷۴
- الف- رویکرد پیشگیرانه ۷۴
- ب- مخالفت به دلیل مشکلات اجرایی ۷۸
- ج- رویکرد تسامح‌گرایانه در عرصه فرهنگ ۸۱
- مبحث دوم: موافقان و مخالفان مداخله حقوق کیفری در امور سمعی و بصری شهروندان ۸۴
- گفتار اول: دیدگاه موافقان ۸۴
- الف- رویکرد کیفری مشدده ۸۴
- ب- رویکرد سیاسی و امنیتی ۸۸
- ج- دیدگاه‌های نماینده دولت ۸۹

فهرست مطالب □ ۷

۹۲.....	کفتار دوم: رویکرد مخالفان.....
	مبحث سوم: دیدگاه موافقان و مخالفان قانون ممنوعیت بکارگیری تجهیزات دریافت
۹۶.....	از ماهواره.....
۹۷.....	گفتار اول: دیدگاههای موافقان و مخالفان طرح ممنوعیت استفاده از ماهواره.....
۹۷.....	الف- دیدگاههای موافقان.....
۹۷.....	۱- دیدگاههای نمایندگان.....
۱۱۰.....	۲- دیدگاه دولت.....
۱۱۶.....	ب- دیدگاههای مخالفان.....
۱۱۶.....	۱- امکان‌پذیر نبودن جلوگیری به دلیل پیشرفت‌های علمی.....
۱۱۷.....	۲- تأکید بر پیشگیری اجتماعی.....
۱۱۹.....	۳- برنامه‌ریزی فرهنگی و ایجاد مصونیت داخلی.....
	گفتار دوم: دیدگاههای موافقان و مخالفان طرح ضابطه‌مهندسازی استفاده از
۱۲۷.....	ماهواره.....
۱۲۹.....	الف- دیدگاههای مخالفان.....
۱۲۹.....	۱- تهاجم فرهنگی و انفعالی بودن طرح ضابطه‌مهندسازی.....
۱۳۲.....	۲- علنی‌سازی یک گناه مخفی.....
۱۳۴.....	۳- تعارض طرح فوق با قانون اساسی.....
۱۳۷.....	ب- دیدگاههای موافقان.....
۱۳۷.....	۱- دلایل مطرح‌شده برای فوریت طرح.....
۱۳۹.....	۲- رویکرد کمیسیون فرهنگی مجلس.....
۱۴۲.....	۳- دیدگاههای سایر نمایندگان.....
۱۴۲.....	۱-۳- مدیریت استفاده از ماهواره.....
۱۴۶.....	۲-۳- استفاده از بخش‌های مفید ماهواره بواسطه ضابطه‌مهندسازی.....
۱۴۹.....	۳-۳- اعتماد به مردم و مصون‌سازی از طریق خانواده‌ها.....
۱۵۰.....	۴- دیدگاه دولت.....
۱۵۴.....	۵- جمع‌بندی دیدگاهها.....
۱۵۷.....	ج- دیدگاههای شورای نگهبان قانون اساسی.....

- فصل چهارم: جرم انگاری در حوزه فرهنگ و محدودیت‌های نظری جرم انگاری** ۱۵۹
- مبحث اول: اصول نظری بنیادین راجع به محدودهٔ مداخلهٔ حقوق کیفری ۱۶۲
- گفتار اول: اصل استقلال فردی ۱۶۳
- الف- حق متفاوت بودن افراد ۱۶۵
- ب- تفکیک حوزهٔ عمومی از حریم خصوصی افراد ۱۶۶
- ج- رویکرد حقوق کیفری ایران با تأکید بر جرم انگاری‌های حوزهٔ فرهنگ ۱۶۸
- ۱- چالش قوانین کیفری با اصل استقلال فردی ۱۶۹
- ۱-۱- استفاده از تجهیزات دریافت از ماهواره و نگهداری آنها ۱۶۹
- ۱-۲- عناوین مجرمانه راجع به نحوهٔ پوشش افراد ۱۷۰
- ۱-۳- جرم انگاری در قلمرو امور سمعی و بصری ۱۷۳
- ۱-۴- تظاهر به عمل حرام در انظار، اماکن عمومی و معابر و جریحه‌دار ساختن عفت عمومی ۱۷۵
- ۲- آثار و پیامدهای منفی بی‌توجهی به اصل استقلال فردی ۱۷۶
- ۱-۲- قانون کیفری به مثابه عامل تنش ۱۷۶
- ۲-۲- قانون کیفری، نافرمانی و سرپیچی از آن ۱۷۸
- گفتار دوم: اصل منع صدمه ۱۸۰
- الف- بررسی آثار منفی عدول از اصل صدمه ۱۸۴
- گفتار سوم: تأمین نظم، امنیت و آسایش عمومی ۱۸۸
- الف- کارکرد ارعایی حقوق کیفری ۱۹۰
- ب- نقش آموزشی و توصیفی قانون کیفری ۱۹۴
- ج- همبستگی و هم‌نواسازی گروهی در پرتو جرم انگاری‌ها ۱۹۵
- مبحث دوم: اصول نظری مکمل راجع به محدودهٔ مداخلهٔ حقوق کیفری ۱۹۹
- گفتار اول: قیم مآبی قانونی (اصل حمایت) ۲۰۰
- الف- قیم مآبی مطلق یا سخت ۲۰۲
- ب- بررسی آثار و تبعات جرم انگاری‌های قیم مآبانه ۲۰۳
- ج- قیم مآبی نسبی یا نرم ۲۰۶
- گفتار دوم: اخلاق‌گرایی قانونی ۲۰۷
- الف- جرم انگاری بر مبنای معیارهای اخلاقی و چالش‌های فراوری آن ۲۰۹
- ب- اختلاط مرز بین جرم و نگاه ۲۱۲

فصل پنجم: جرم‌انگاری در حوزه فرهنگ و محدودیت‌های عملی جرم‌انگاری	۲۱۷
مبحث اول: ضرورت و شرایط محدودکننده جرم‌انگاری	۲۲۱
گفتار اول: رویکرد حداقلی به حقوق کیفری	۲۲۲
الف- تقدم بکارگیری کنترل‌های غیررسمی	۲۲۳
ب- استفاده از سایر قلمروهای حقوقی	۲۲۸
گفتار دوم: جرم‌انگاری در عرصه فرهنگ و انتظارات عمومی (فرضیه قبول):	۲۳۲
گفتار سوم: اصل صراحت (حداکثر روشنی و معین بودن عناوین مجرمانه)	۲۳۸
مبحث دوم: کارکرد جرم‌انگاری	۲۴۰
(ارزیابی منافع و مضار ایجاد جرم)	۲۴۰
گفتار اول: جرم‌انگاری و دستگاه عدالت کیفری	۲۴۱
الف- جرم‌انگاری در حوزه فرهنگ و امکانات دستگاه عدالت کیفری	۲۴۲
۱- افزایش رقم سیاه و خاکستری بزهکاری	۲۴۳
۲- بازنمایی اجتماعی منفی دستگاه عدالت کیفری	۲۴۴
۳- تورم جمعیت کیفری زندان‌ها	۲۴۵
گفتار دوم: خطر تضعیف قدرت اخلاقی حقوق کیفری	۲۴۷
گفتار سوم: خلع سلاح کیفری	۲۵۰
گفتار چهارم: جرم‌زایی بالقوه حقوق کیفری	۲۵۲
الف- جرم‌زایی در پرتو فرآیند «برچسب‌زنی»	۲۵۲
ب- ایجاد شرایط مجرمانه در پرتو جرم‌انگاری برخی رفتارها	۲۵۵

فصل ششم: ارائه راهکارها و پیشنهادهایی برای جرم‌زدایی از عناوین مجرمانه

در حوزه فرهنگ	۲۵۹
مبحث اول: موانع و مشکلات فراروی جرم‌زدایی از عناوین مجرمانه در حوزه فرهنگ	۲۶۴
گفتار اول: مشکلات ناشی از نگاه سیاسی و امنیتی به حوزه فرهنگ	۲۶۴
گفتار دوم: موانع و مشکلات ناشی از نوع مدل نظام سیاسی ایران	۲۶۵
گفتار سوم: درک نادرست از جرم‌زدایی	۲۶۶
گفتار چهارم: دغدغه‌های راجع به تضعیف اقتدار نظام کیفری	۲۶۶
گفتار پنجم: نگرانی‌های مربوط به زیر سؤال رفتن نقش نمادین حقوق کیفری	۲۶۶
گفتار ششم: بدتر شدن وضعیت اخلاقی جامعه	۲۶۷
گفتار هفتم: نتایج غیرمستقیم رفتار جرم‌زدایی شده	۲۶۸
گفتار هشتم: دغدغه‌های ناشی از افزایش رفتارهای جرم‌زدایی شده	۲۶۸

- مبحث دوم: دلایل و توجیحات پیشینیان جرم‌زدایی ۲۷۰
- گفتار اول: توجیحات و دلایل فراحقوقی (مبنایی) و جرم‌شناختی ۲۷۰
- الف- توجیحات نظری ۲۷۰
- ۱- احترام به حقوق و آزادی‌های شهروندان ۲۷۰
- ۲- ضرورت اعتماد به مردم و احترام به استقلال فردی آنان ۲۷۱
- ۳- پرهیز از آثار منفی عدول از اصل صدمه ۲۷۲
- ۴- لزوم تفکیک مفهوم «جرم» از «انحراف» ۲۷۲
- ۵- لزوم تفکیک مرزهای «اخلاق» از جرم ۲۷۳
- ۶- لزوم تفکیک مرزهای «گناه» از جرم ۲۷۴
- ب- دلایل عملی ۲۷۴
- ۱- ضرورت اتخاذ رویکردی حداقلی به حقوق کیفری ۲۷۵
- ۱-۱- تقدیم به بکارگیری کنترل‌های غیررسمی ۲۷۵
- ۱-۲- استفاده از سایر قلمروهای حقوقی ۲۷۶
- ۲- ضرورت‌های ناشی از مطابقت عناوین مجرمانه با انتظارات عمومی ۲۷۶
- ۳- محدودیت‌های امکانات و ظرفیت‌های نظام کیفری ۲۷۸
- ۴- خطر تضعیف قدرت اخلاقی حقوق کیفری ۲۸۰
- ۵- جرم‌زایی بالقوه حقوق کیفری ۲۸۱
- ۵-۱- جرم‌زایی در پرتو فرآیند «برچسب‌زنی» ۲۸۱
- ۵-۲- ایجاد شرایط مجرمانه در پرتو جرم‌انگاری برخی رفتارها ۲۸۲
- گفتار دوم: توجیحات و دلایل حقوقی و فقهی ۲۸۴
- الف- دلایل و توجیحات حقوقی ۲۸۴
- ۱- ضرورت‌های ناشی از تطابق قوانین عادی با قانون اساسی ۲۸۴
- ۲- ضوابط نظام حقوق بشر و جرم‌انگاری در عرصه فرهنگ ۲۸۵
- ۳- رعایت اصل قانونمندی مادی ۲۸۷
- ب- دلایل و توجیحات فقهی ۲۸۸
- ۱- تأکید بر بزه‌پوشی در سیاست جنایی اسلام ۲۸۹
- ۲- احترام به حریم خصوصی افراد در اسلام ۲۹۰
- مبحث سوم: امکان جرم‌زدایی از عناوین مجرمانه در عرصه فرهنگ ۲۹۲
- گفتار اول: امکان جرم‌زدایی از عناوین مجرمانه راجع به نحوه پوشش و آرایش افراد ۲۹۳
- الف- ظاهر شدن بدون حجاب شرعی در معابر و انظار عمومی برای زنان ۲۹۴
- ب- پوشیدن لباس به نحو خلاف شرع در انظار عمومی ۲۹۵

پ- پوشیدن لباس‌هایی که موجب ترویج فساد و یا هتک عفت عمومی در	
انظار عمومی می‌باشد.....	۲۹۵
ج- آرایش کردن به نحو خلاف شرع در انظار عمومی.....	۲۹۶
د- آرایش کردن با نحوی که موجب ترویج فساد و یا هتک عفت عمومی	
باشد در انظار عمومی.....	۲۹۶
ه- استفاده از لباس‌ها و نشانه‌هایی که علامت مشخصه گروه‌های ضد اسلام	
یا ضد انقلاب است در ملاء عام و انظار عمومی.....	۲۹۷
ی- وارد کردن لباس‌ها و نشانه‌هایی که علامت مشخصه گروه‌های ضد	
اسلامی یا انقلاب است.....	۲۹۸
و- تولید کردن و فروختن لباس‌ها و نشانه‌هایی که علامت مشخصه گروه‌های	
ضد اسلام یا انقلاب است.....	۲۹۸
گفتار دوم: امکان جرم زدایی از عناوین مجرمانه راجع به امور سمعی و بصری و	
مطالب چاپی.....	۲۹۹
الف- نگهداشتن نوشته یا طرح، گراور، نقاشی، تصاویر، مطبوعات، اعلانات،	
علایم، فیلم، نوار سینما و بطور کلی هر چیزی که عفت و اخلاق عمومی را	
جریحه‌دار می‌کند برای تجارت یا توزیع.....	۳۰۰
ب- داشتن نوارها و دیسک‌های مستهجن و مبتذل.....	۳۰۱
پ- به نمایش و معرض انظار عمومی گذاشتن نوشته، طرح، گراور، نقاشی،	
تصاویر، مطبوعات، اعلانات، علایم، فیلم، نوار سینما و یا به طور کلی هر	
چیز که عفت و اخلاق عمومی را جریحه‌دار می‌کند یا ساختن آنها برای	
تجارت و توزیع.....	۳۰۱
ج- وارد و صادر کردن نوشته یا طرح، گراور، نقاشی، تصاویر، مطبوعات،	
اعلانات، علایم، فیلم، نوار سینما و یا به طور کلی هر چیز که عفت و اخلاق	
عمومی را جریحه‌دار نماید برای تجارت یا توزیع.....	۳۰۲
د- متصدی، واسطه‌بودن برای تجارت یا هر قسم معامله دیگر و تحصیل مال	
از طریق کرایه دادن نوشته یا طرح، گراور، نقاشی، تصاویر، مطبوعات،	
اعلانات، علایم، فیلم، نوار سینما و یا بطور کلی هر چیز که عفت و اخلاق	
عمومی را جریحه‌دار نماید.....	۳۰۲
ه- انتشار نوشته یا طرح، گراور، نقاشی، مطبوعات، اعلانات، علایم، فیلم،	
نوار سینما و یا به طور کلی هر چیز که عفت و اخلاق عمومی را جریحه‌دار	
نماید و به معرض انظار عمومی گذاشتن آنها.....	۳۰۳

- ی- اعلان برای تشویق به معامله اشیای مذکور در بند ۱ ماده ۶۴۰ قانون مجازات اسلامی و یا ترویج آن اشیاء به نحوی از انحاء و یا معرفی فاعل اعمال ممنوعه فوق یا محل بدست آوردن آنها ۳۰۳
- ز- تولید آثار سمعی و بصری مستهجن به صورت عمده و خرده ۳۰۳
- ژ- تکثیر و توزیع آثار سمعی و بصری مستهجن به صورت عمده و خرده ۳۰۴
- ط- تهیه و توزیع و تکثیر نوارها و دیسک‌های شو و نمایش‌های مبتذل ۳۰۶
- ظ- هرگونه فعالیت تجاری در زمینه تولید، توزیع، تکثیر و عرضه نوارهای صوتی و تصویری بدون اخذ مجوز از وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی ۳۰۷
- ص- انتشار عکس‌ها، تصاویر و مطالب خلاف عفت عمومی ۳۰۷
- ض- استفاده ابزاری از افراد اعم از زن و مرد در تصاویر و محتوی نشریات ۳۰۷
- و- تبلیغات ضد اسلامی و پخش کتب و نشریات ضاله ۳۰۷
- گفتار سوم: امکان جرم‌زدایی از عناوین مجرمانه در حوزه ماهواره ۳۰۸
- الف- استفاده از تجهیزات دریافت از ماهواره ۳۱۱
- ب- نگهداری تجهیزات دریافت از ماهواره ۳۱۲
- پ- تولید، توزیع، وارد، حمل، نصب و تعمیر کردن تجهیزات دریافت از ماهواره ۳۱۳
- گفتار چهارم: امکان جرم‌زدایی از عناوین مجرمانه راجع به اوقات فراغت و تفریحات ۳۱۳
- الف- جرایم تعزیری مربوط به مشروبات الکلی ۳۱۴
- ب- جرایم مربوط به نوع وسایل بازی افراد ۳۱۵
- ۱- قماربازی با هر وسیله ممنوعه ۳۱۵
- ۲- نگهداری آلات و وسایل مخصوص به قماربازی و حمل آنها ۳۱۵
- ۳- واردکردن آلات و وسایل مخصوص قماربازی از خارج و ساختن آنها ۳۱۶
- ۴- خرید، فروش، در معرض فروش و در اختیار دیگری قراردادن آلات و وسایل مخصوص قماربازی ۳۱۶
- ۵- دایرکردن قمارخانه، دعوت مردم برای قمار به آنجا و قبول خدمت در قمارخانه‌ها ۳۱۶
- فهرست منابع و مأخذ ۳۱۷